

Μαθήματα γενικής γλωσσολογίας, 1916 F. de Saussure

(ΜΟΣΧΟΝΑΣ, ΛΕΚΑΚΟΥ ΤΟΠΙΝΤΖΗ, ΠΑΥΛΙΔΟΥ)

Τι είναι γλώσσα;

Σωσύρ – διάκριση

Langage : η γλώσσα ως πανανθρώπινο φαινόμενο, η ικανότητα του λόγου στον άνθρωπο.

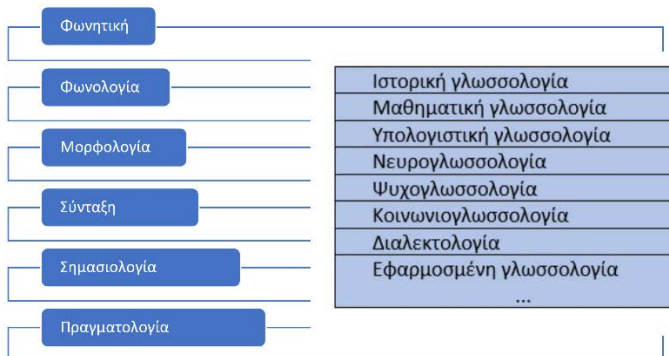
Langue : γλώσσα ως σύστημα, το αφηρημένο γραμματικό σύστημα που βρίσκεται πίσω από τις εκάστοτε πραγματώσεις εκφωνημάτων κάθε ομιλητή μιας συγκεκριμένης γλώσσας (κοινωνική πλευρά της γλώσσας, στο κοινωνικό σύνολο, και στις κοινωνικές συμβάσεις που κατασκευάζουν αυτό το σύστημα. Ομοιογένεια). Chomsky (competence, γλωσσική ικανότητα)

Parole : η γλώσσα ως πραγμάτωση, ο λόγος κάθε ομιλητή (ατομική πλευρά της γλώσσας, ποικιλότητα, ετερογένεια). Chomsky (performance, γλωσσική επιτέλεση)

Τι εξετάζει η θεωρητική γλωσσολογία.

Τη γλώσσα ως σύστημα σημείων. Αντικείμενο της θεωρητικής γλωσσολογίας είναι η μελέτη της δομής και των λειτουργιών της γλώσσας.

Επίπεδα ανάλυσης και μερικοί Κλάδοι της νεότερης γλωσσολογίας

Κλάδοι της γλωσσολογίας. (Κάποιους μόνο θα δούμε λεπτομερέστερα. Αναφορά στη διεπιστημονική μελέτη της γλώσσας.

Μελέτη των πρακτικών εφαρμογών της γλωσσολογίας σε χώρους, όπως ιατρική, εκπαίδευση, τεχνολογία και επιμέρους πτυχών όπως γλώσσα και αλλαγή, γλώσσα και κοινωνία, γλώσσα και φύλο, ευγένεια, κλπ.

Επίπεδα ανάλυσης.

Έμφαση στην μη αυτονομία των επιπέδων ανάλυσης και την ένταξή τους και την αλληλεπίδρασή τους με το κοινωνικό και επικοινωνιακό περιεχόμενο.

Η γλώσσα ως σύστημα σημείων.

Γλωσσικό σημείο: σημαίνον – σημαινόμοιο, μορφή-περιεχόμενο, έννοια-ακουστική εικόνα

Αυθαίρετο της σχέσης σημαίνοντος–σημαινόμενου, σύμβαση του κοινωνικού συνόλου που μιλά τη γλώσσα.

Άλλο χαρακτηριστικό του γλωσσικού σημείου και της ανθρώπινης γλώσσας: **διπλή άρθρωση**

Το σημαίνον μπορεί να αναλυθεί σε μικρότερες μονάδες χωρίς σημαινόμοιο → μονάδες β' άρθρωσης. Το ίδιο το σημαίνον είναι φορέας σημασίας → το γλωσσικό σημείο αποτελεί μονάδα α' άρθρωσης.

a) Principles 4b, Σπ. Μοσχονάς b) Martinet

Σύστημα: σύνολο στοιχείων με τις σχέσεις που υφίστανται μεταξύ των στοιχείων. Τις σχέσεις τις αποκαλούμε δομή του συστήματος.

Σχέσεις γλωσσικού συστήματος: συνταγματικές και παραδειγματικές (Παυλίδου, σ. 15, 16).

Λουκάκου-Τοπιντζή:

Οι φυσικοί ομιλητές ασφαλώς (ανα)γνωρίζουν λέξεις. Οι λέξεις είναι αναντίρρητα στοιχεία ακόμα και των νοηματικών γλωσσών, στις οποίες το αντίστοιχο των λέξεων είναι το λεγόμενο *νόημα*.

Όμως, καμία γλώσσα δεν αποτελείται μόνο από λέξεις – ούτε καν οι νοηματικές γλώσσες που προαναφέρθηκαν. Κάθε γλώσσα απαρτίζεται από λέξεις και από κανόνες συνδυασμού τους.

Χαρακτηριστικά της γλώσσας. Αρχές της νεότερης γλωσσολογίας.

Principles 4b, Σπ. Μοσχονάς

Λεπτομερέστερη παρουσίαση στα **χαρακτηριστικά της γλώσσας**

(>> στοιχεία από τα pdf Μοσχονάς 2023)

Βλ. και Κεφ. 1 - τελευταία ενότητα των Fromkin, Rodman, Hyams, *Εισαγωγή στη μελέτη της γλώσσας ...*, για *sign languages*, *animal languages* και για ορισμένα καθολικά χαρακτηριστικά της γλώσσας.

➔ Επανάληψη και λεπτομερέστερη παρουσίαση στις αρχές της ν. γλωσσολογίας και στο μάθημα 2.

Για προφορικός-γραπτό λόγο και φτωχές-πλούσιες γλώσσες:

10 μύθοι για τη γλώσσα, κεφ. Μοσχονά και κεφ. Κακριδή